

Hatalmi erőviszonyok a világban.

Tálas Péter
NKE NETK SVKK

talas.peter@uni-nke.hu

A nemzetközi hatalom forrásai

A nemzetközi hatalom forrásai

- ▶ **katonai hatalom:** jelentős és a világ minden részében bevethető modern hadsereg;
- ▶ **gazdasági hatalom:** a világ gazdaságban való részesedés és szerep; csúcstechnológia és általános technológiai fejlettség;
- ▶ **diplomáciai hatalom:** a nemzetközi napirend meghatározása, ill. a döntések meghozatalában való részvétel lehetősége;
- ▶ **kulturális hatalom:** a társadalmi kiterjedtség és támogatottság; modellérték a világban.

Kérdés

- ▶ Mennyiben tud élni az adottságaival?
- ▶ Mennyiben tudja azokat politikai hatalomra váltani?

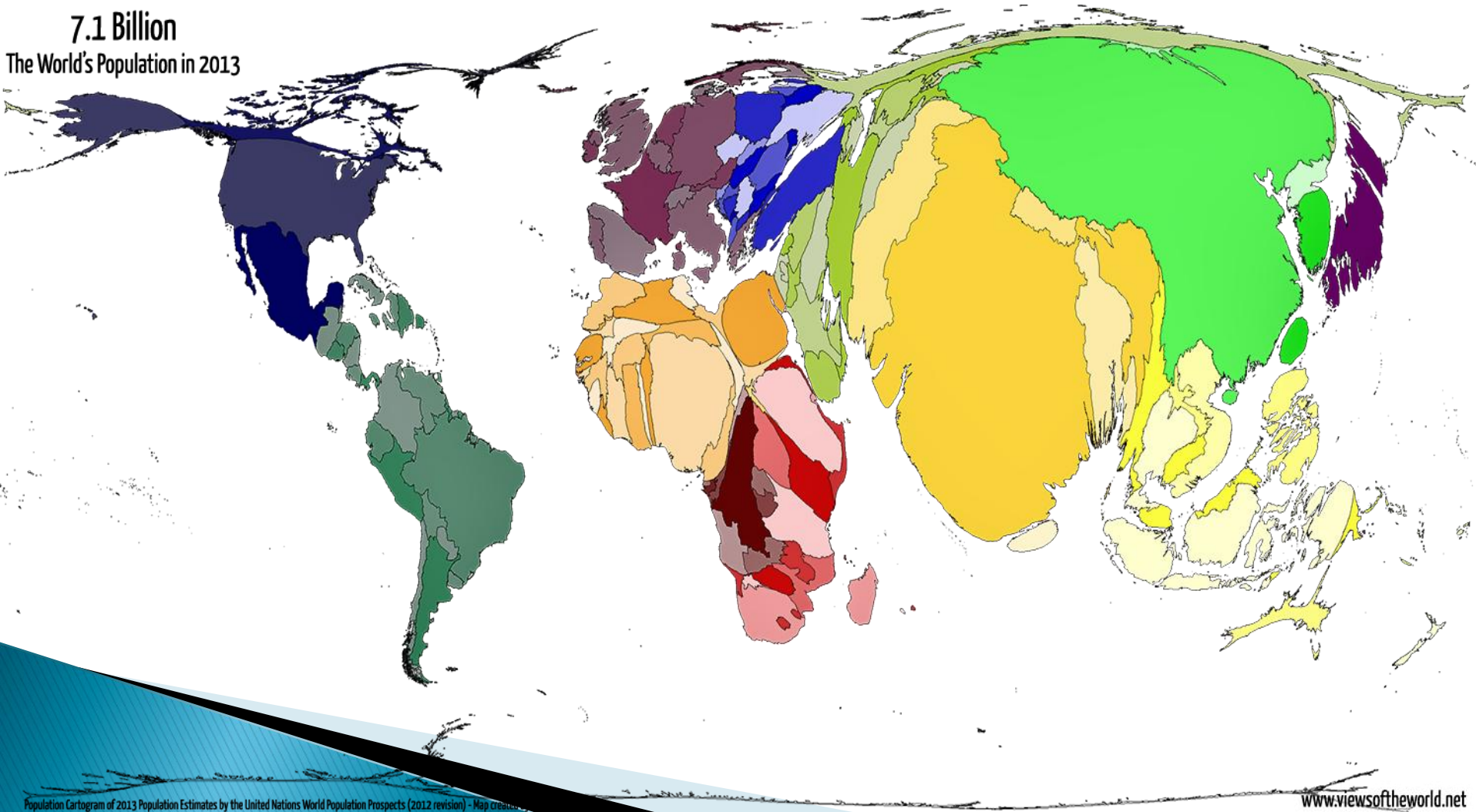
A nemzetközi hatalom forrásai

- A **nagyhatalmi képesség több tényezőtől függ**
 - Demográfia (Hard power)
 - Katonai képességek (Hard power)
 - Gazdaság (Hard power vagy köztes elem)
 - Technológiai fejlettség (Hard power vagy köztes elem)
 - Diplomácia (soft power)
 - (Modell)érték (soft power)
- **Annál nagyobb a befolyása a nemzetközi rendre**
 - Minél több területen tartozik az élbolyba,
 - minél ügyesebben alkalmazza a kemény és puha eszközöket és köztes elemet
- **Hard power + Köztes elem + Soft power = Smart power (okos hatalom)**
 - Joseph Nye: **Get smart. Combining Hard and Soft Power.**
Foreign Affairs, 2012. április

Demográfia

7.1 Billion

The World's Population in 2013

Demográfiai folyamatok

▶ **Európa**

- Demográfiai hullámvölgy: népességfogyás, előregedés
- Bevándorlás

▶ **Amerika**

- Bevándorlás (latinók)
- Megváltozik a társadalom és értékrend

▶ **Ázsia**

- Lakosságnövekedés lelassulása (Kína előbb, India később)
- Nemi aránytalanságok (pl. India)

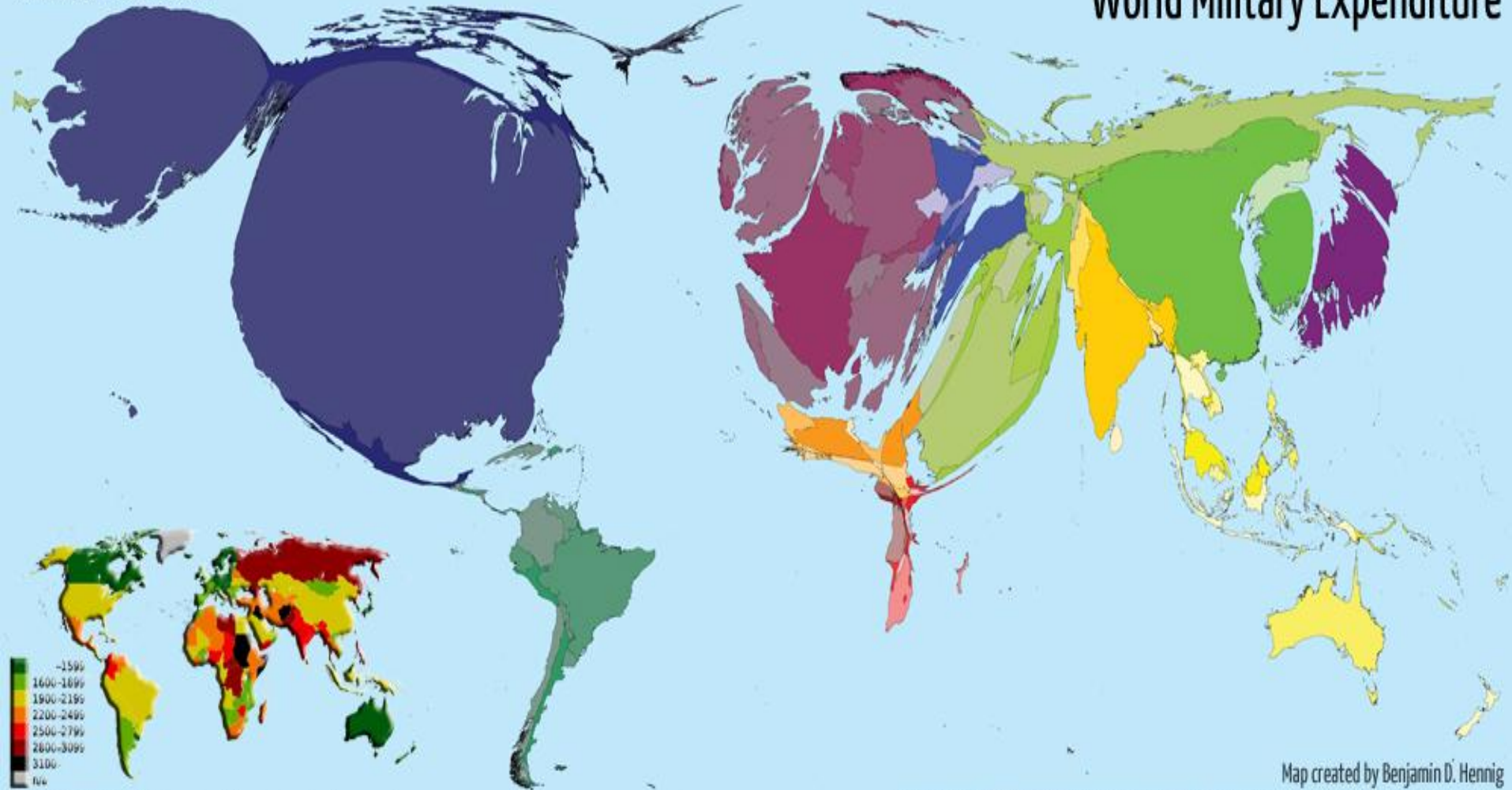
▶ **Afrika**

- Népességnövekedés
- Migráció

Katonai kiadások

www.viewsoftheworld.net

World Military Expenditure

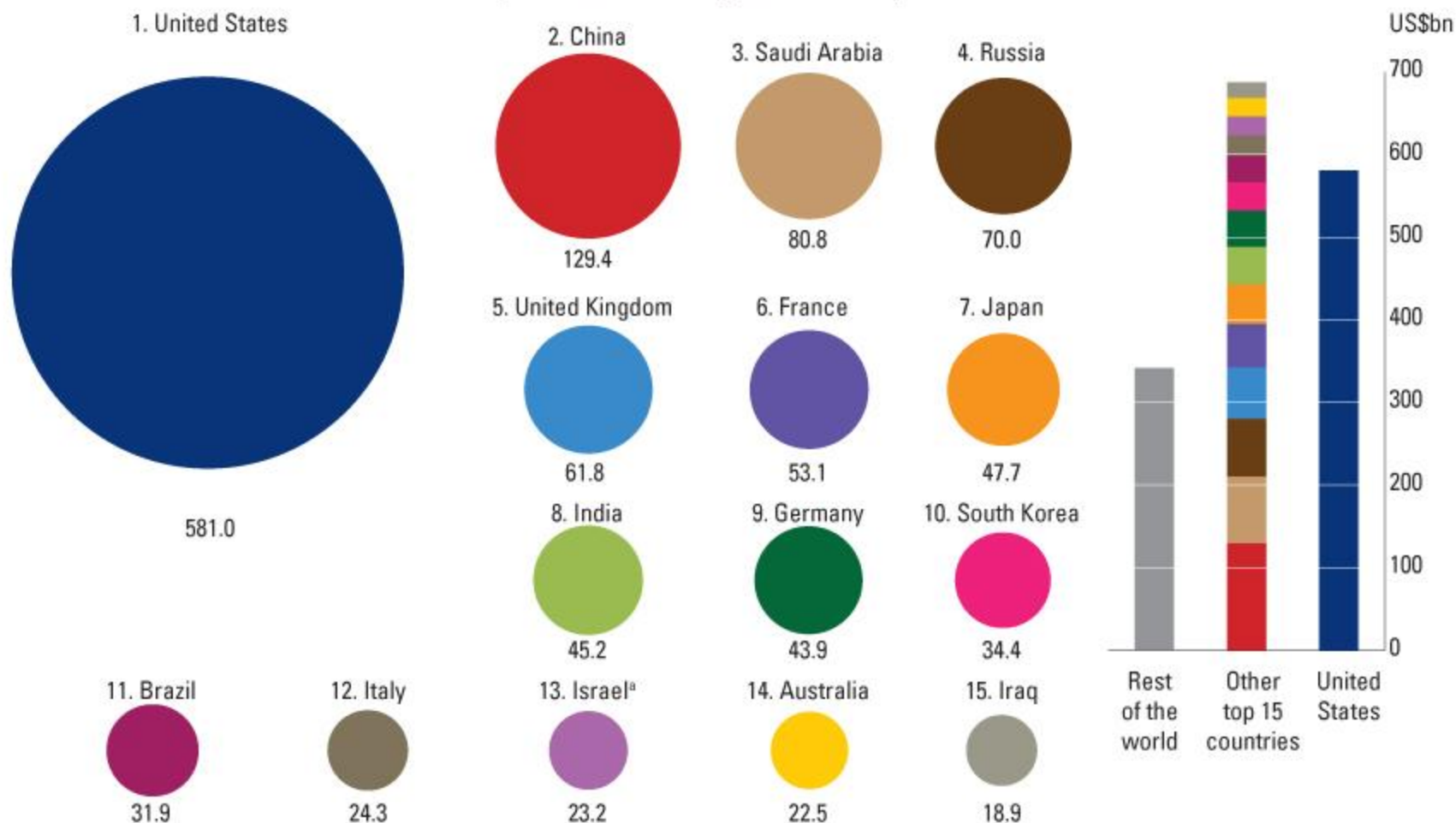

Global Peace Index (source: http://en.wikipedia.org/wiki/Peace_index)

Map created by Benjamin D. Hennig
using data by the Stockholm International Peace Research Institute (2012) and own estimates

Katonai kiadások

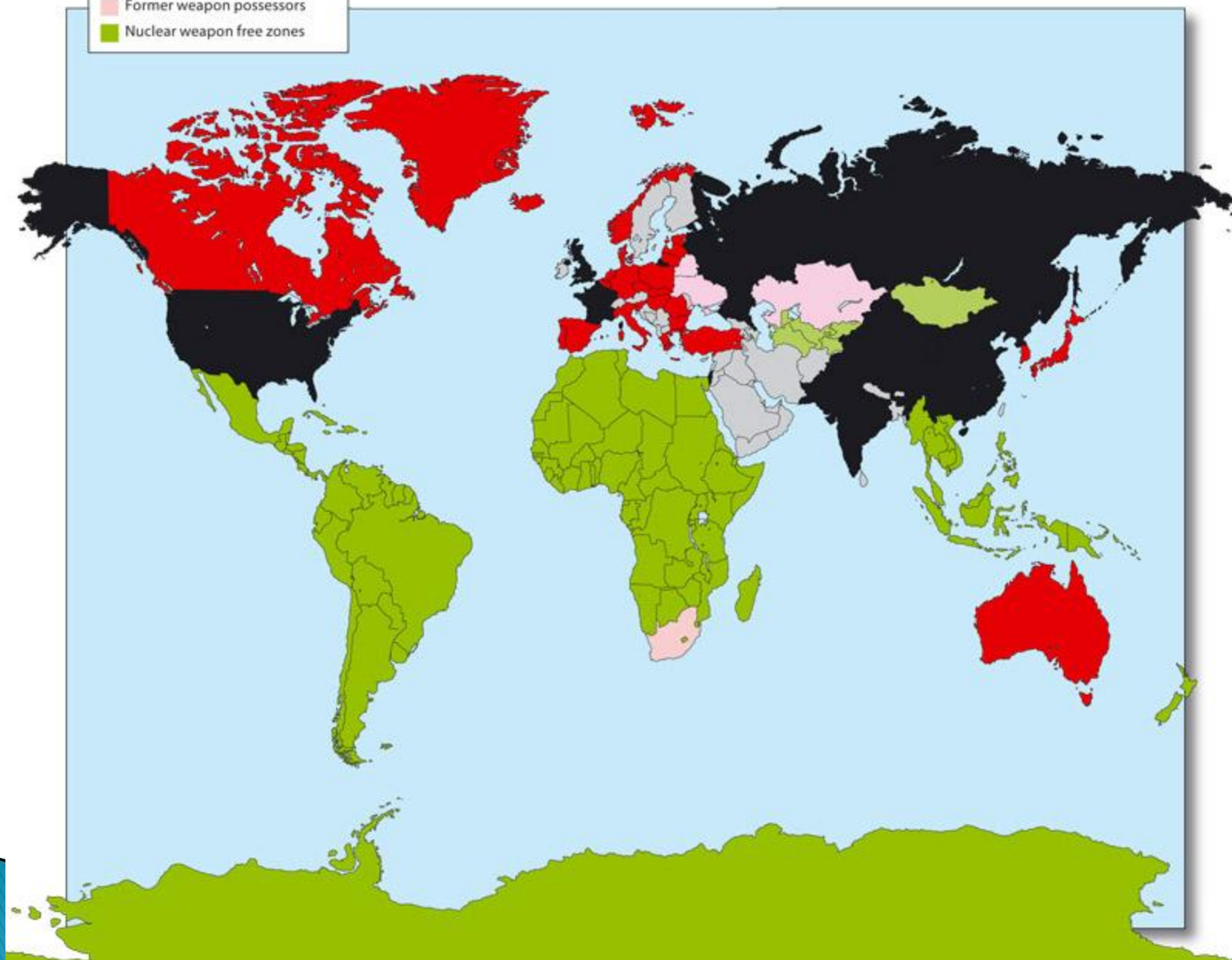
Top 15 Defence Budgets 2014[†] US\$bn

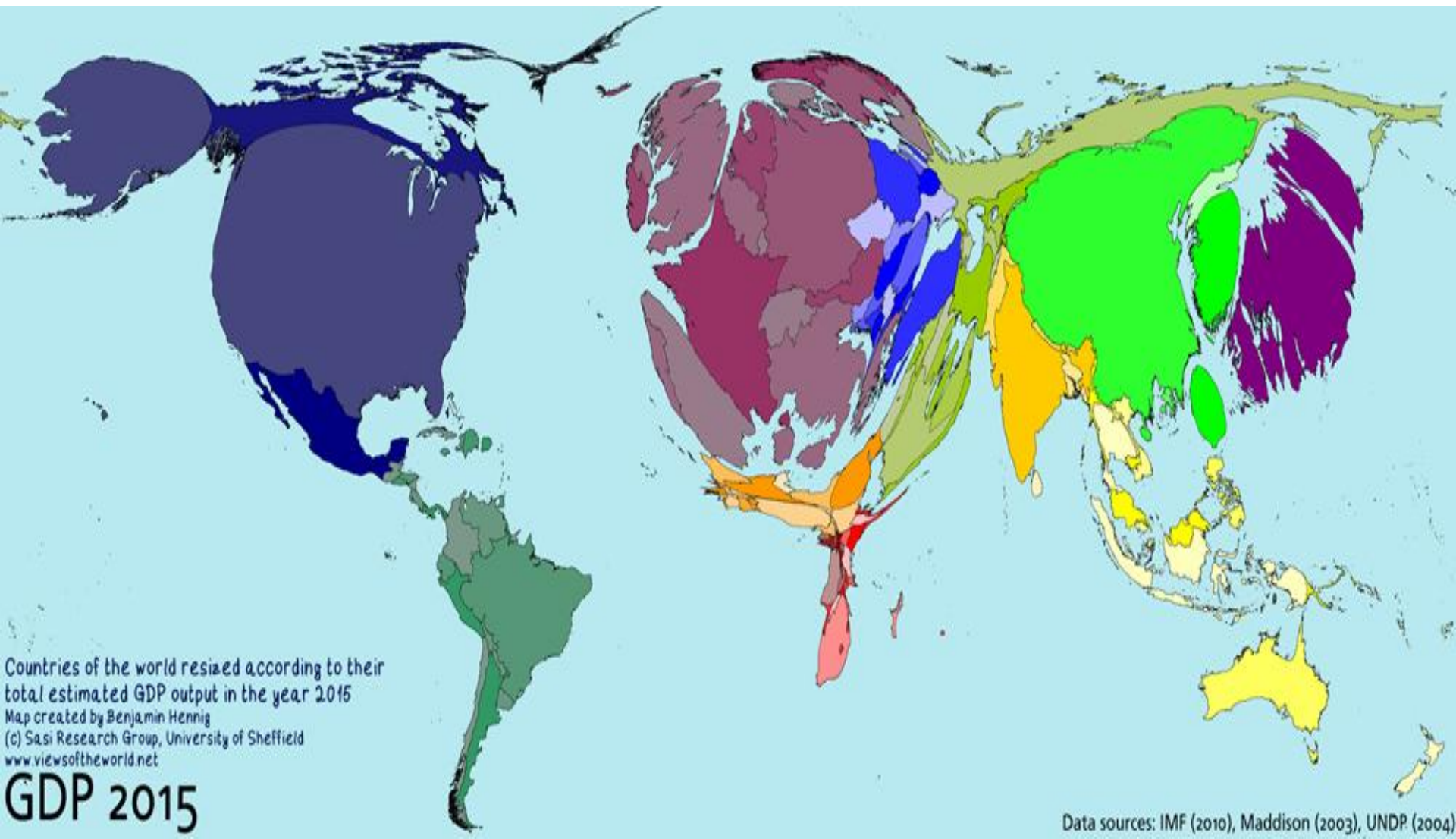
^aIncludes US Foreign Military Assistance

Note: US dollar totals are calculated using average market exchange rates for 2014, derived using IMF data. The relative position of countries will vary not only as a result of actual adjustments in defence spending levels, but also due to exchange-rate fluctuations between domestic currencies and the US dollar. The use of average exchange rates reduces these fluctuations, but the effects of such movements can be significant in a small number of cases.

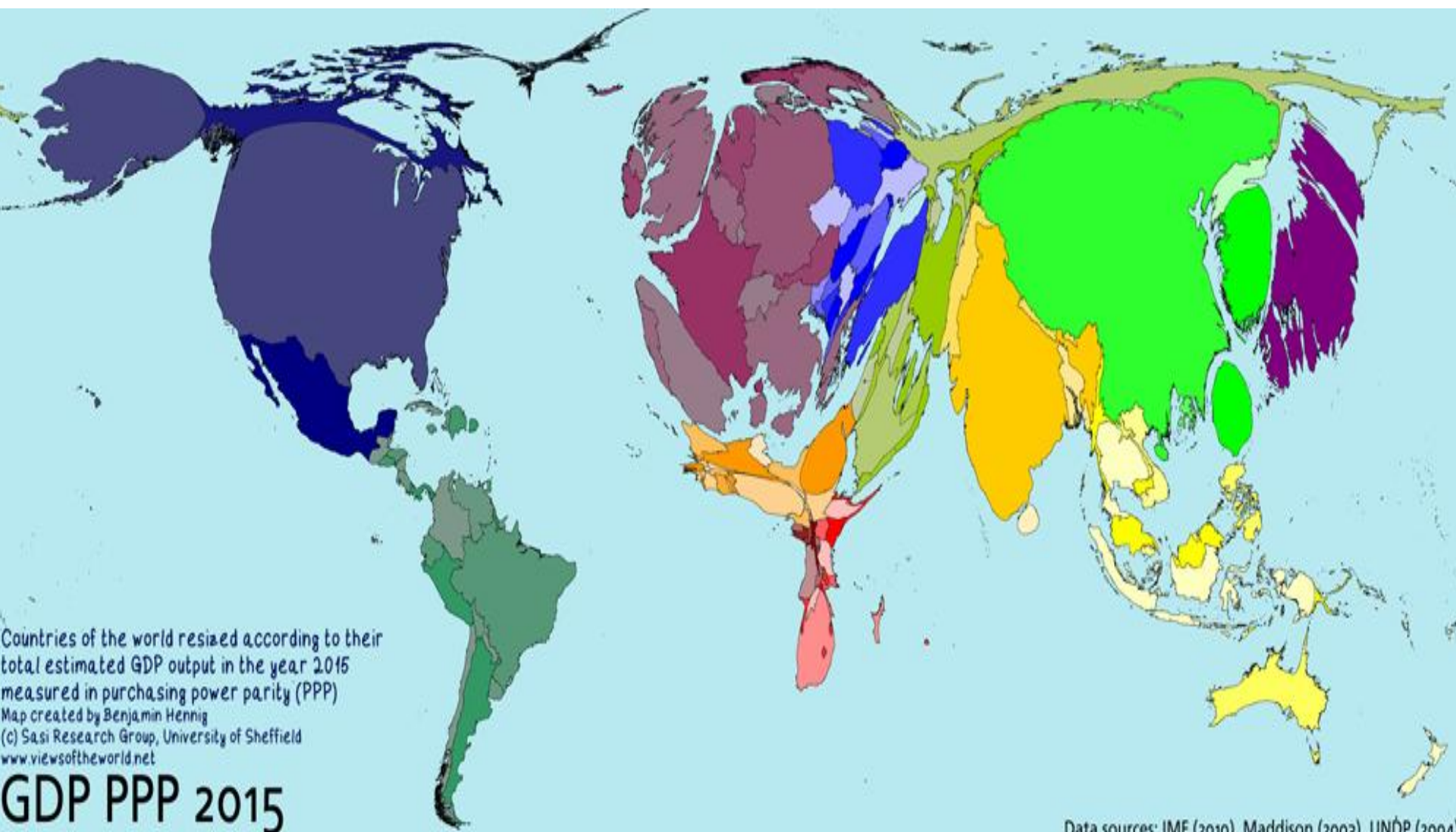
- Nuclear weapon possessors
- Nuclear weapon umbrella states
- Former weapon possessors
- Nuclear weapon free zones

A világ GDP-termelésének változása 2010-2015

A világ GDP-termelésének változása 2010-2015 (PPP)

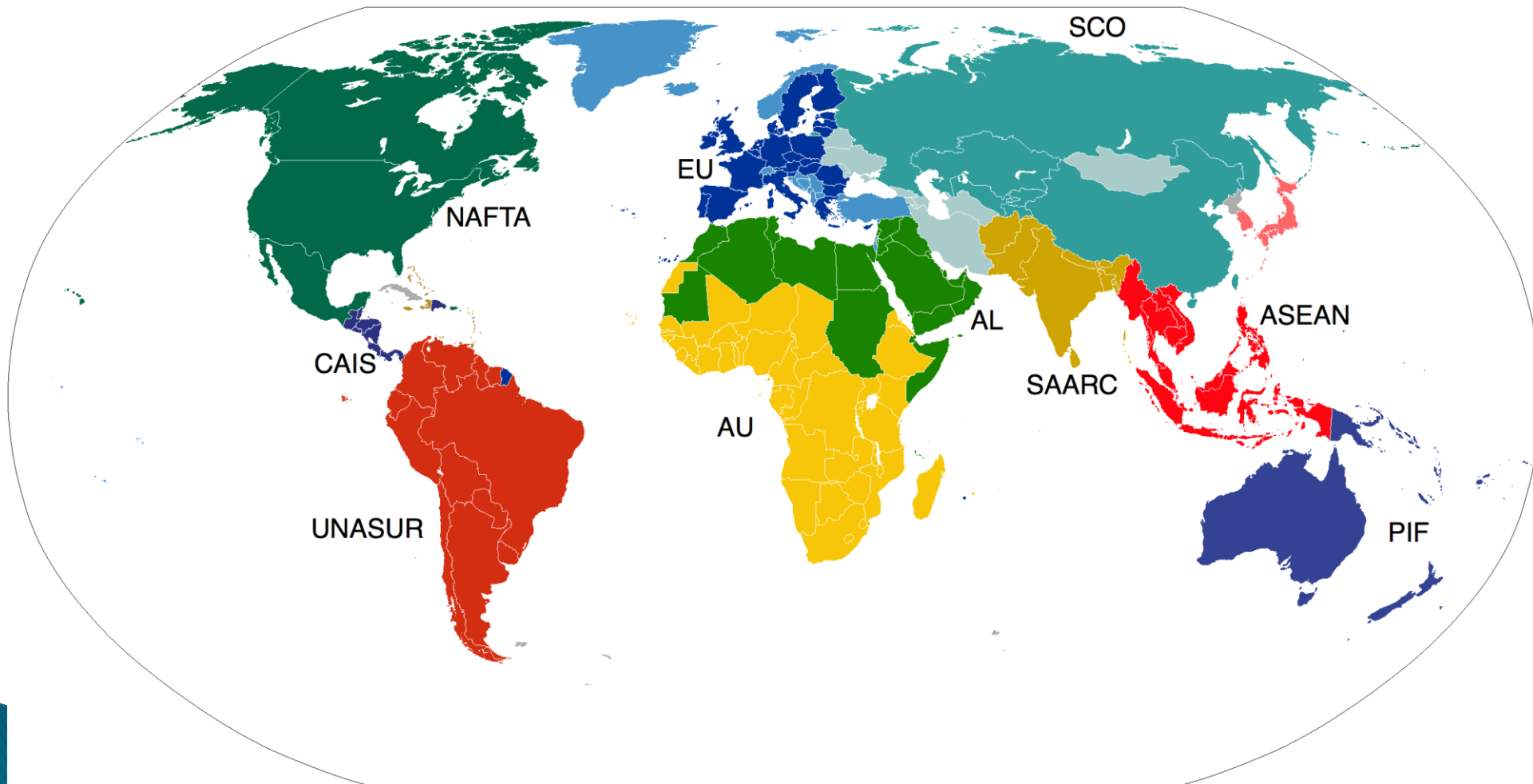
PPP rank	2014		2030		2050	
	Country	GDP at PPP (2014 US\$bn)	Country	Projected GDP at PPP (2014 US\$bn)	Country	Projected GDP at PPP (2014 US\$bn)
1	China	17,632	China	36,112	China	61,079
2	United States	17,416	United States	25,451	India	42,205
3	India	7,277	India	17,138	United States	41,384
4	Japan	4,788	Japan	6,006	Indonesia	12,210
5	Germany	3,621	Indonesia	5,486	Brazil	9,164
6	Russia	3,559	Brazil	4,996	Mexico	8,014
7	Brazil	3,073	Russia	4,854	Japan	7,914
8	France	2,587	Germany	4,590	Russia	7,575
9	Indonesia	2,554	Mexico	3,985	Nigeria	7,345
10	United Kingdom	2,435	United Kingdom	3,586	Germany	6,338
11	Mexico	2,143	France	3,418	United Kingdom	5,744
12	Italy	2,066	Saudi Arabia	3,212	Saudi Arabia	5,488
13	South Korea	1,790	South Korea	2,818	France	5,207
14	Saudi Arabia	1,652	Turkey	2,714	Turkey	5,102
15	Canada	1,579	Italy	2,591	Pakistan	4,253

	<i>Gazdasági erő</i>	<i>Katonai hatókör</i>	<i>Kulturális vonzerő</i>	<i>Diplomáciai befolyás</i>	<i>Összhatalom</i>	<i>Relatív hatalom</i>
<i>Egyesült Államok</i>	<i>305,0%</i>	<i>380,0%</i>	<i>145,9%</i>	<i>213,9%</i>	<i>1044,8%</i>	<i>100,0%</i>
<i>Nagy-Britannia</i>	<i>85,2%</i>	<i>142,4%</i>	<i>109,9%</i>	<i>170,6%</i>	<i>508,1%</i>	<i>48,6%</i>
<i>Franciaország</i>	<i>63,9%</i>	<i>126,1%</i>	<i>63,1%</i>	<i>154,0%</i>	<i>407,1%</i>	<i>39,0%</i>
<i>Kína</i>	<i>112,2%</i>	<i>88,7%</i>	<i>48,7%</i>	<i>143,0%</i>	<i>392,6%</i>	<i>37,6%</i>
<i>Oroszország</i>	<i>21,9% (13.)</i>	<i>117,7% (4.)</i>	<i>26,4% (15.)</i>	<i>151,0% (4.)</i>	<i>317,0% (5.)</i>	<i>30,3% (5.)</i>
<i>Japán</i>	<i>87,6%</i>	<i>30,5%</i>	<i>45,1%</i>	<i>45,9%</i>	<i>209,1%</i>	<i>20,0%</i>
<i>Németország</i>	<i>64,5%</i>	<i>13,2%</i>	<i>51,3%</i>	<i>69,7%</i>	<i>198,7%</i>	<i>19,0%</i>
<i>Ausztrália</i>	<i>36,9%</i>	<i>11,5%</i>	<i>79,5%</i>	<i>56,1%</i>	<i>184,0%</i>	<i>17,6%</i>
<i>Kanada</i>	<i>33,9%</i>	<i>8,0%</i>	<i>73,6%</i>	<i>58,5%</i>	<i>174,0%</i>	<i>16,7%</i>
<i>India</i>	<i>25,1%</i>	<i>43,0%</i>	<i>50,6%</i>	<i>45,2%</i>	<i>163,9%</i>	<i>15,7%</i>
<i>Olaszország</i>	<i>36,9%</i>	<i>20,3%</i>	<i>35,4%</i>	<i>48,6%</i>	<i>141,2%</i>	<i>13,5%</i>
<i>Spanyolország</i>	<i>30,7%</i>	<i>18,5%</i>	<i>41,6%</i>	<i>48,9%</i>	<i>139,7%</i>	<i>13,4%</i>
<i>Dél-Korea</i>	<i>19,1%</i>	<i>11,9%</i>	<i>38,3%</i>	<i>38,4%</i>	<i>107,7%</i>	<i>10,3%</i>
<i>Brazília</i>	<i>23,5%</i>	<i>9,8%</i>	<i>29,7%</i>	<i>42,1%</i>	<i>105,1%</i>	<i>10,1%</i>
<i>Törökország</i>	<i>8,9%</i>	<i>7,8%</i>	<i>28,2%</i>	<i>35,7%</i>	<i>80,6%</i>	<i>7,7%</i>

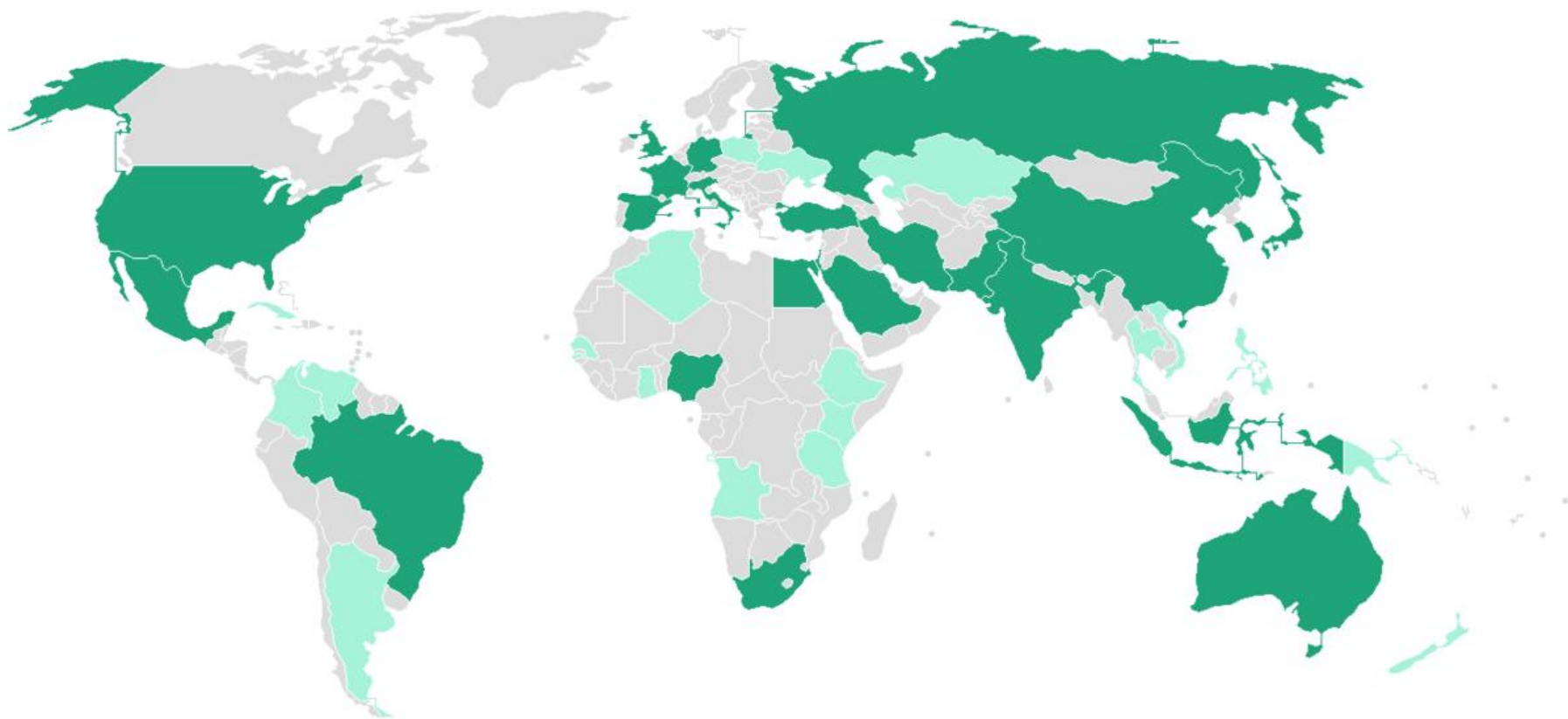
A nemzetközi hatalom hierarchiája

- ▶ A nemzetközi kapcsolatokra jelentős befolyást **a hatalom formai és tartalmi elemeivel rendelkező** államok képesek gyakorolni
 - ▶ **Nagyhatalmak**
 - **„hegemón (globális) hatalmi”** stá--tusszal rendelkező
 - USA (a legtöbb területen az elsők között)
 - „Amerika az amerikaiaké”
 - **Elsődleges regionális nagyhatalom**
 - az integrációkat meghatározó hatalmak
 - Régiók közötti szinten csak összefogva járhatnak sikerrel
 - Pl. Kína, Oroszország, Japán, Európai Unió (Németország)
 - (Nagy-Britannia, Franciaország - BT, Németország - GDP)?
 - **Másodlagos regionális nagyhatalom**
 - egy-egy régión belül rendelkezik meghatározó szereppel
 - pl. India, Izrael, Irán, Szaúd-Arábia, Brazília
- A világ a **multipolaritás** felé tart a világ (1 + 4)

Integrációk szerte a világban

Elsődleges és másodlagos regionális hatalmak

A nemzetközi hatalom hierarchiája

▶ Középhatalmak

- **egyedül nem** képesek hatékonyan fel-lépni
- leginkább **államcsoportokban** vagy a **nemzet--közi szervezeteken keresztül** hathatnak
- Eduard Jordaan: ***The Concept of the Middle Power***. (2003)

▶ Kisállamok

- **sem egyedül, sem egy cso---port** tag-jaként nincs jelentős befolyásuk
- **biztonságpolitikai** kompetenciájuk kor-látozott
 - a nemzetközi rendszer egy-egy alrendszerére
 - sa-ját közvetlen környezetükre ter-jed ki
 - ha ezt nem kérdőjelezzik meg
- Heinz Gartner: ***Small States and Alliance*** (2001)

A nemzetközi biztonság struktúrájának változása

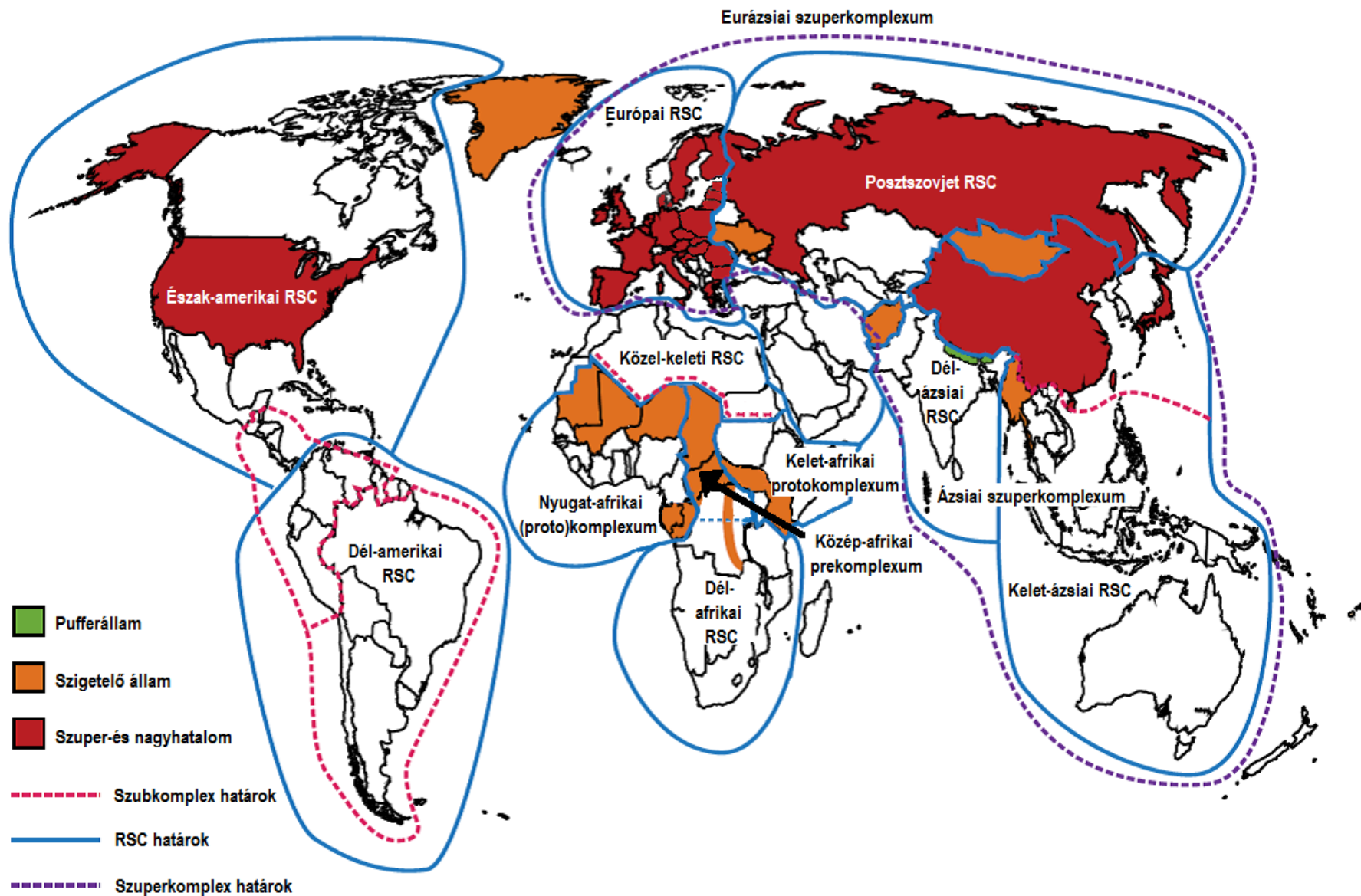
- ▶ **Hagyományos hatalmi realizmus**
 - Nagyhatalmi vetélkedés és (világ)háborúk
- ▶ **Bipoláris világrend**
 - Szuperhatalmak (USA, SZU) és szövetségeseik (NATO, VSZ) szembenállása
- ▶ **„Unipolar moment”**
 - Az Egyesült Államok elsőbbsége, amely de facto korlátozza a többi hatalom szuverenitását
- ▶ **Multipoláris világrend (új realizmus)**
 - Globális hegemon és elsődleges regionális hatalmak;
 - **Együtt kell működni;**
 - Regionális nagyhatalmak **nagyobb mozgástere**
 - **Globális kormányzás felé** tartunk (G7, G8, G20)
 - Különösen a globális problémák kapcsán

Az új hatalmi realizmus jellemzői

- ▶ A regionális nagyhatalmaknak **több mondanivalójuk van saját régiójukban**, mint egyetlen domináns globális nagyhatalomnak
 - Oroszország a posztszovjet térségben
 - Kína a Dél-kínai-tengeren
 - Szaúd-Arábia és az öböl-monarchiák az arab tavasz során
- ▶ **Magabiztosabbak** a regionális nagyhatalmak
- ▶ A reálpolitika **szélesebb eszköztárát** alkalmazhatják
 - Grúz-orosz háború
 - Janukovics-rezsim felvásárlása
 - A Krím elszakítása
 - Kínai-japán incidensek
- ▶ Ismét előtérbe kerülhet az **érdekszféra-politika**

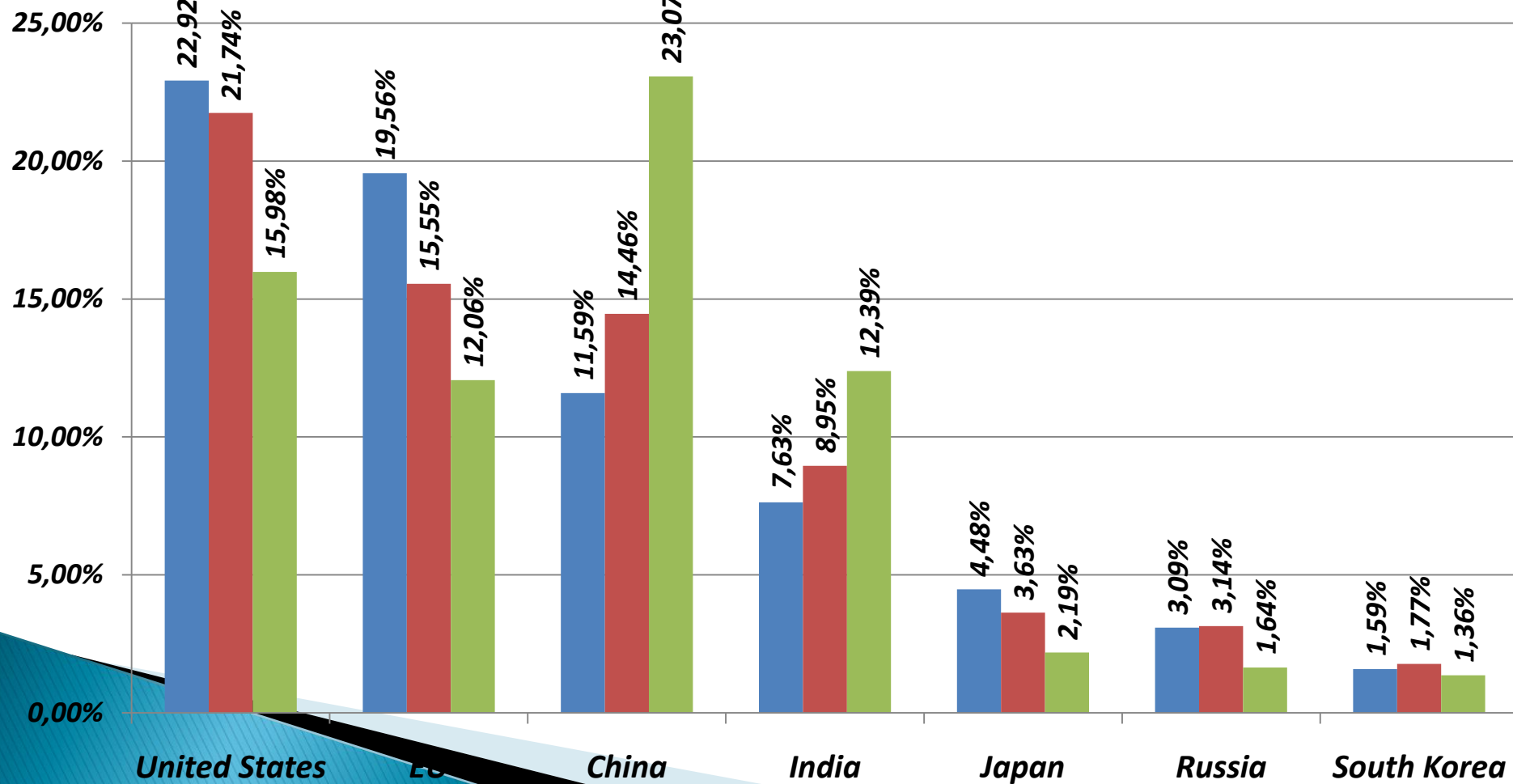
Az új hatalmi realizmus jellemzői

- ▶ A kérdés, hogy az új hatalmi realizmus elvezet-e a 19-20. századi **konfliktusos hatalmi politikához?**
- ▶ Legfeljebb **helyettesekkel vívott proxy-háborúkhoz**
 - a főszereplők **stratégiai kultúrája**
 - a **kölcsönös függőség**
 - a közel hasonló **katonai képességek**
- ▶ **Új realizmusról** lásd:
 - Bill Richardson: **A New Realism**. Foreign Affairs, 2008. január-február
 - Magyarics Tamás: **Vissza a kezdetekhez**. Nemzet és Biztonság, 2008. február

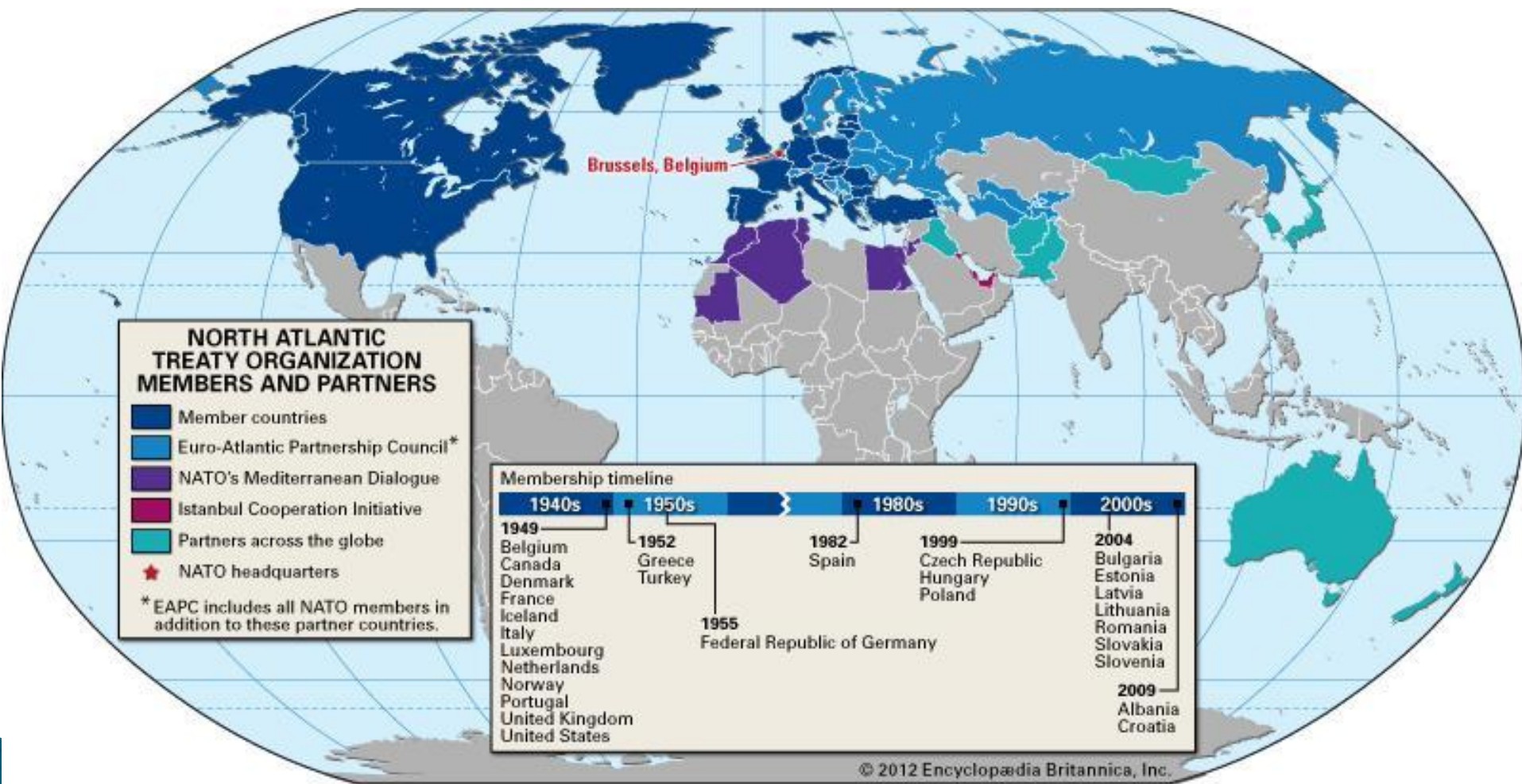

Hatalmi képességek – 2009, 2025, 2050

■ *Percentage of World Power 2009* ■ *Percentage of World Power 2025*
■ *Percentage of World Power 2050*

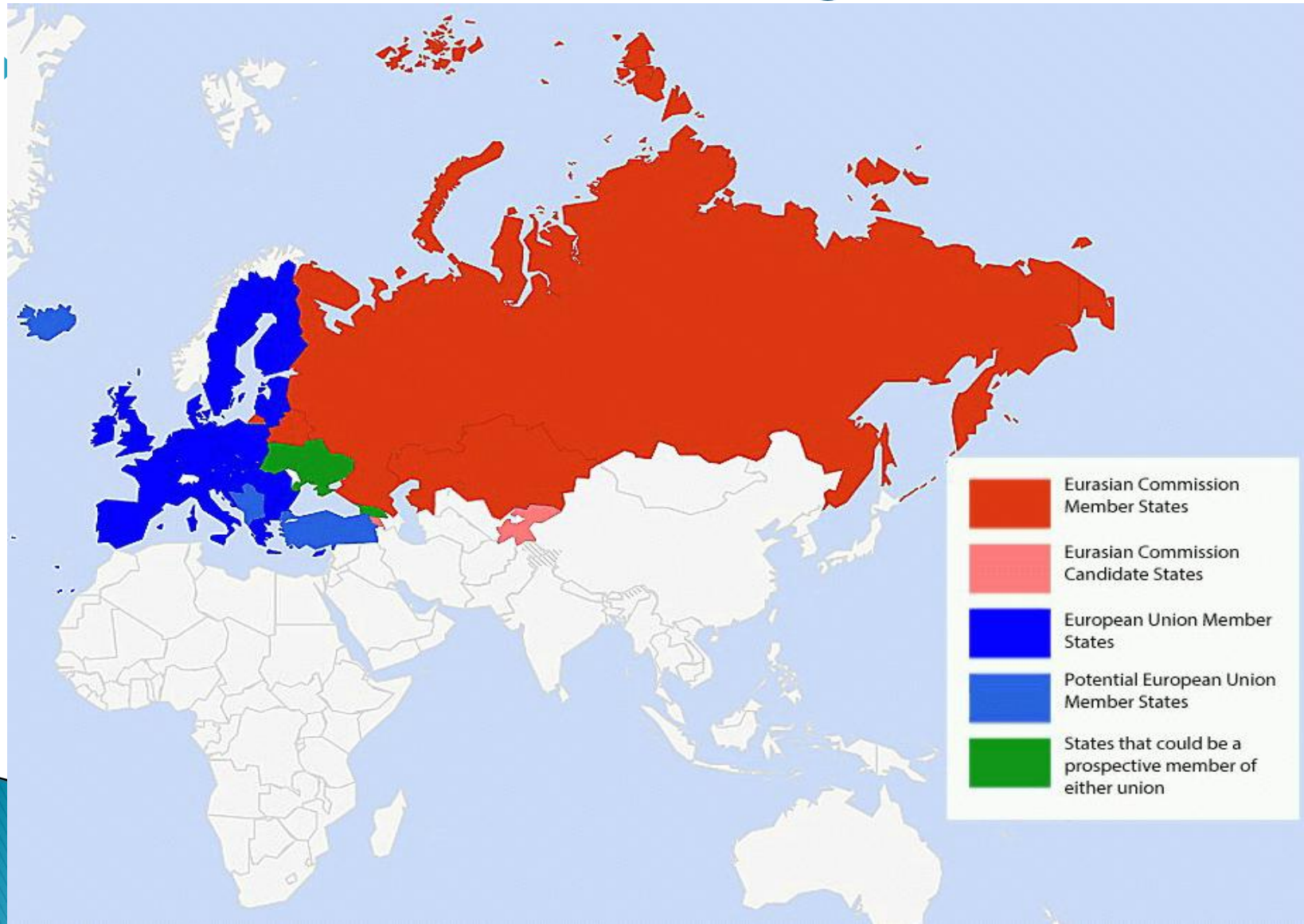
A főbb szereplők stratégiai mozgástere: Egyesült Államok

A főbb szereplők stratégiai mozgásterére: Kína

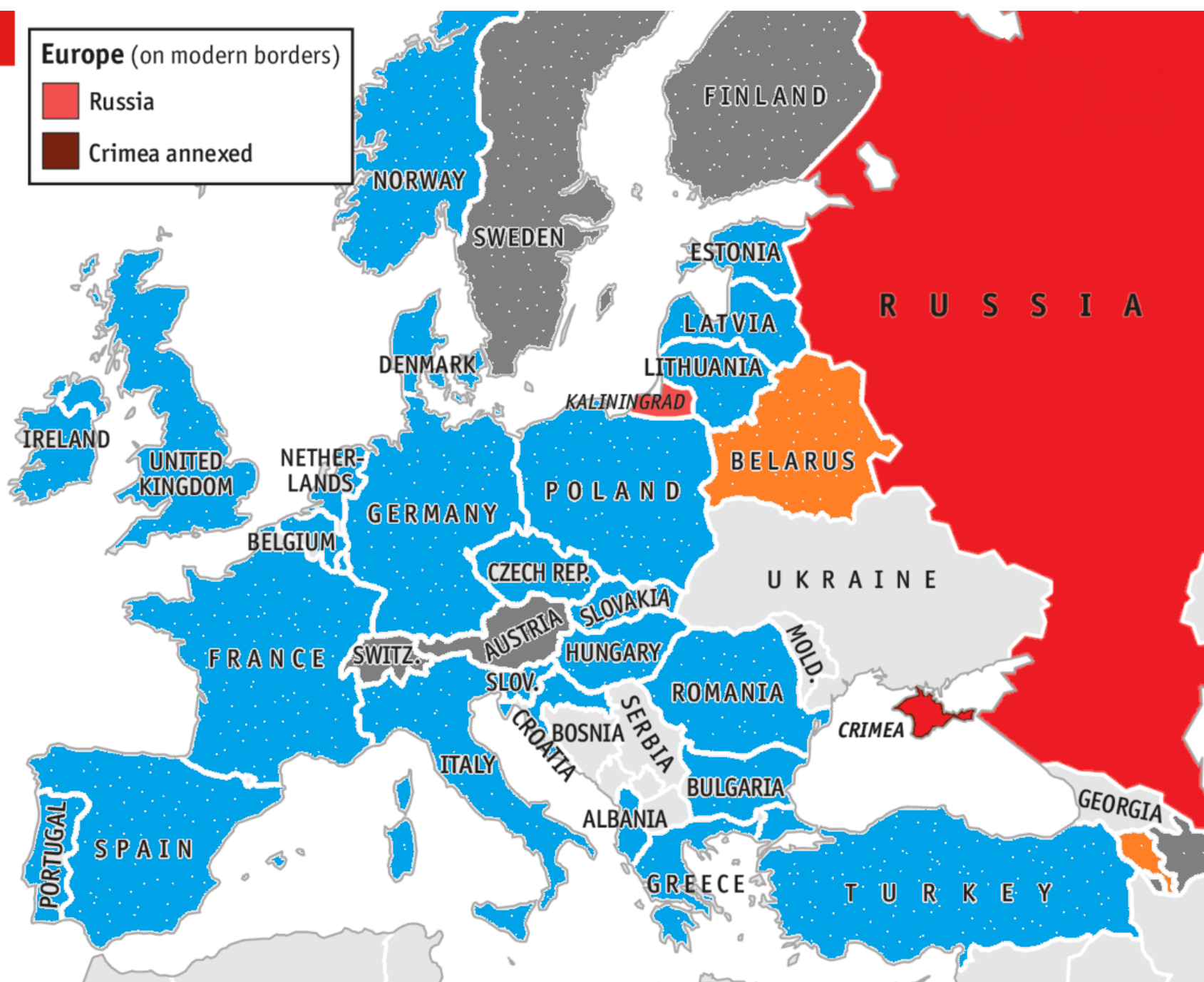
A főbb szereplők stratégiai mozgásterére: Oroszország

Europe (on modern borders)

Russia

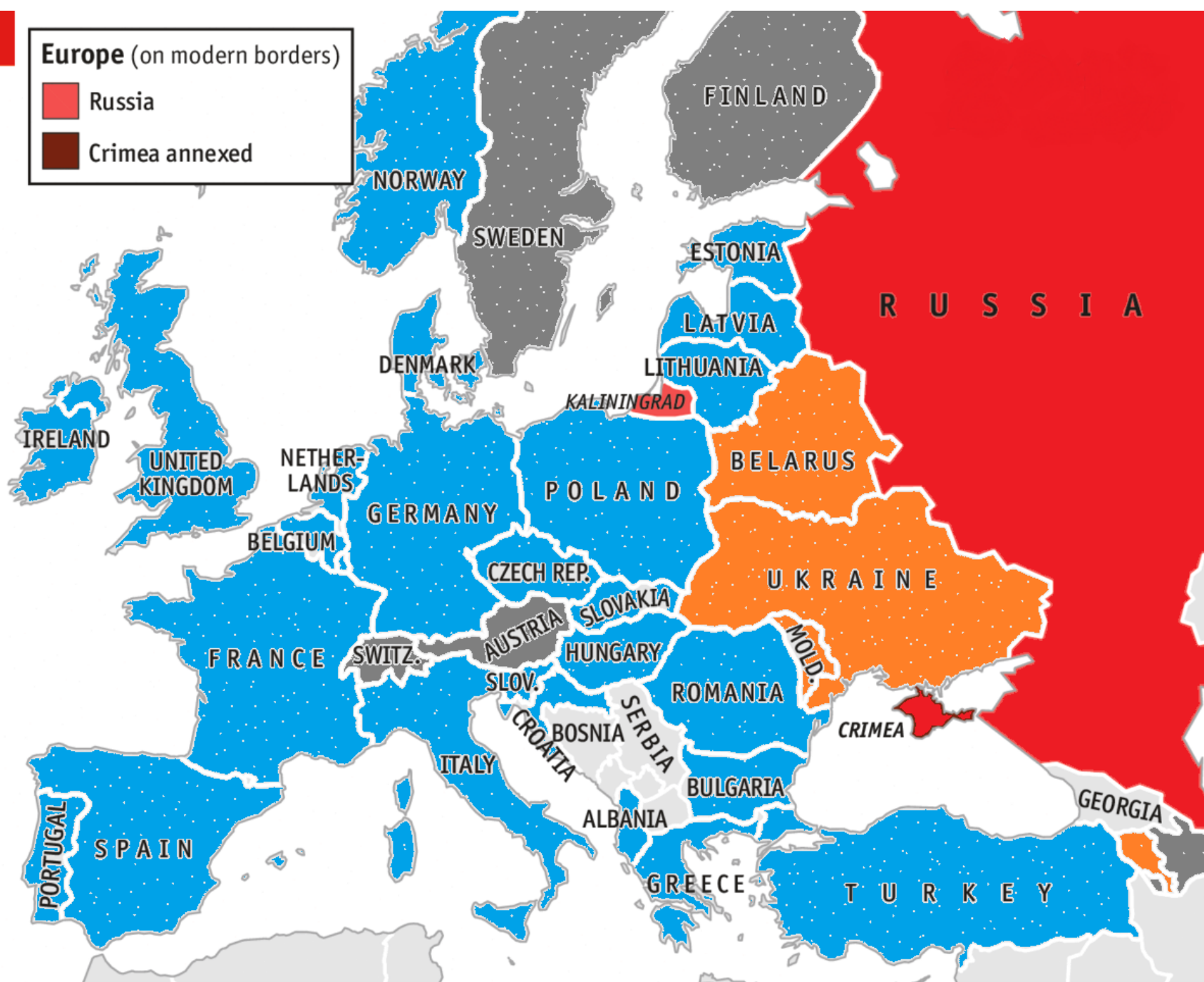
Crimea annexed

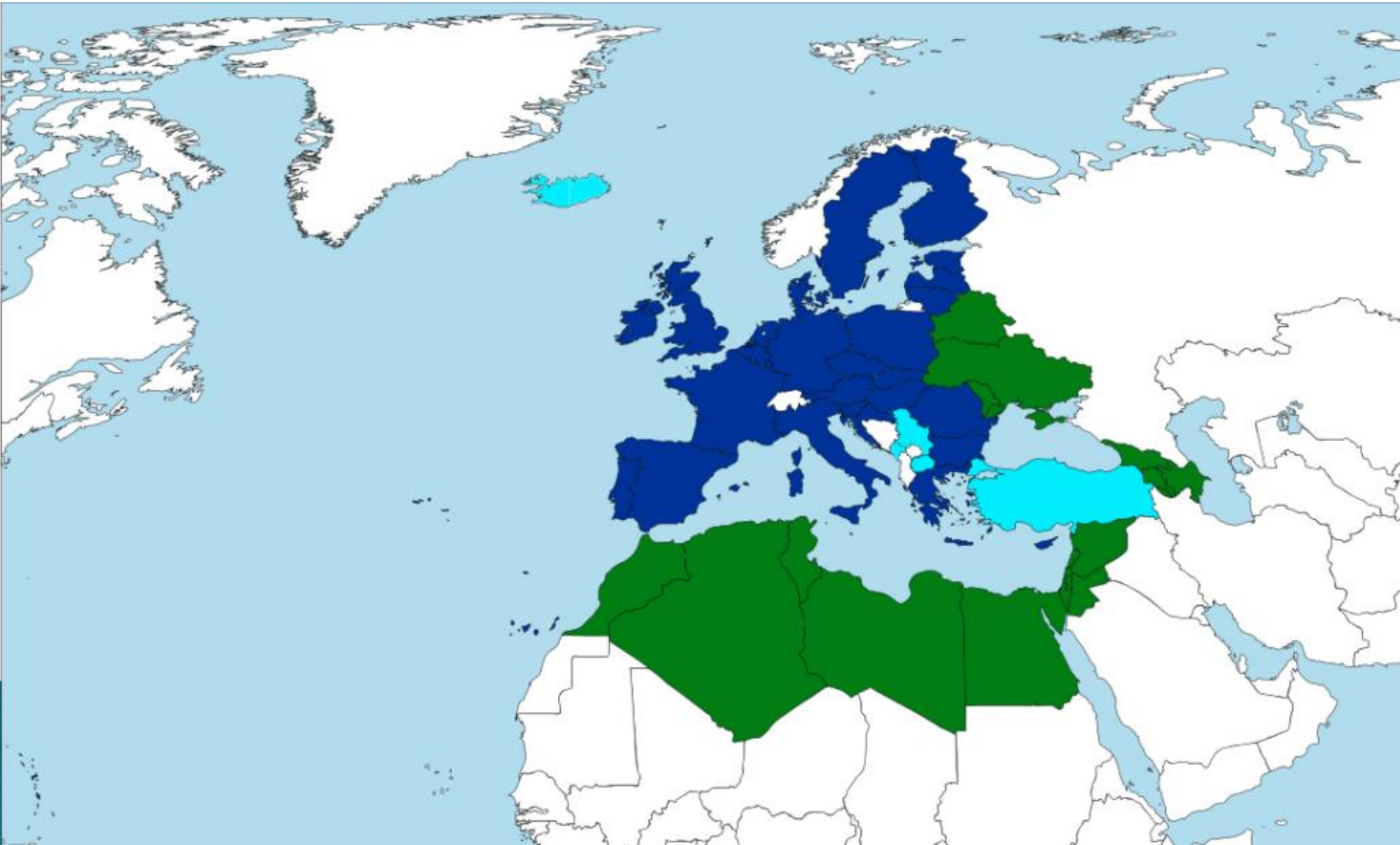
Europe (on modern borders)

Russia

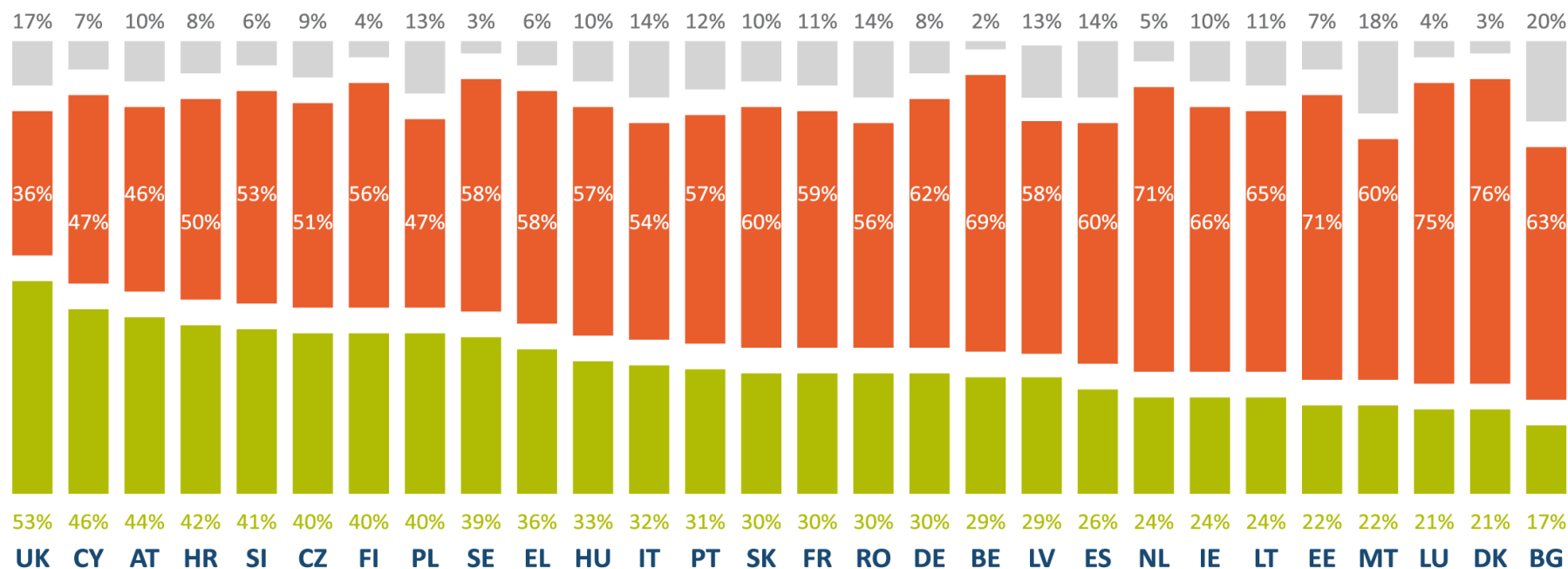
Crimea annexed

A főbb szereplők stratégiai mozgásterére: Európai Unió

Do you think your country is **better off outside** the EU?

Spring 2013

■ Agree ■ Disagree ■ DK

Selected populist and Eurosceptic parties in Europe

February 2015

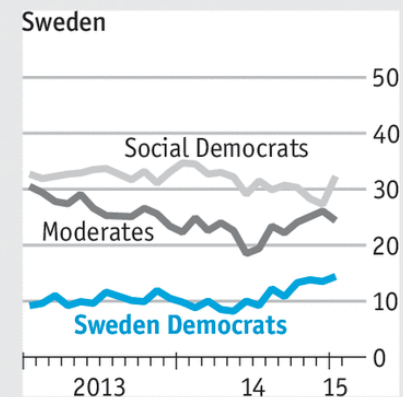
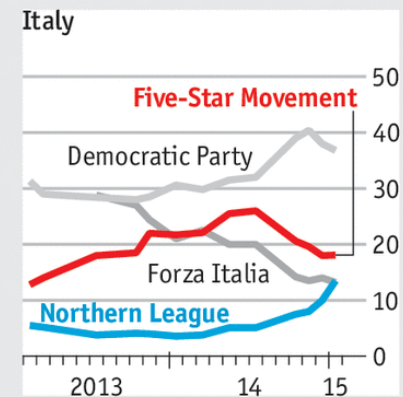
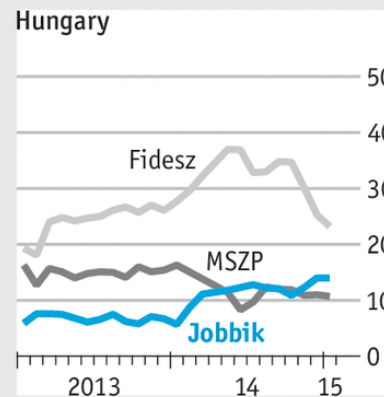
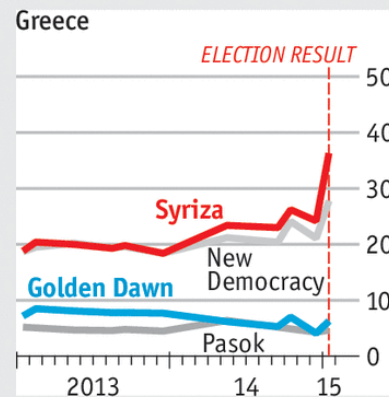
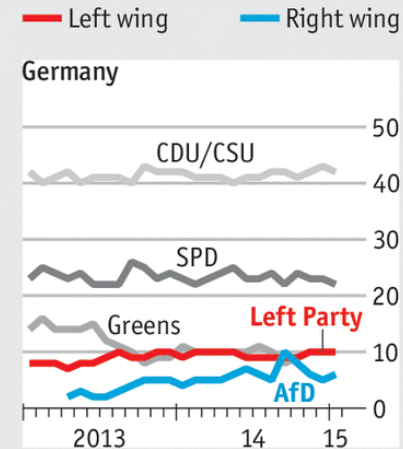
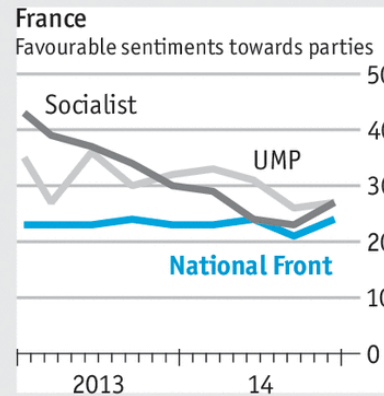
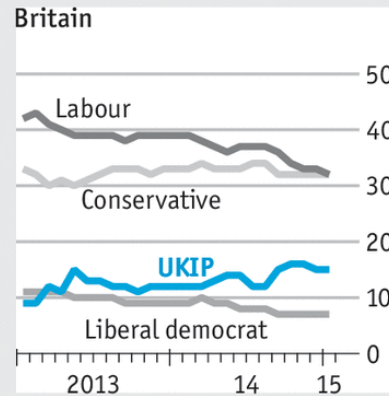
Country	Party (year founded)	Stance	Voting intentions, latest*, %	European parliament seats†	Broadly in favour of:			
					Austerity	Euro	EU	Immigration
Britain	UKIP (1993)	R			✓	✗	✗	✗
Denmark	Danish People's Party (1995)	R			✗	✗	✗	✗
France	National Front (1972)	R			✗	✗	✗‡	✗
Germany	Alternative for Germany (2013)	R			✓	✗	✓‡	✗
Greece	Golden Dawn (1985)	R			✗	✗	✗	✗
Greece	Syriza (2004)	L			✗	✓‡	✓	✓
Hungary	Jobbik (2003)	R			✗	✗	✗	✗
Italy	Five-Star Movement (2009)	L			✗	✗§	✓	✓
Italy	Northern League (1991)	R			✗	✗	✗‡	✗
Netherlands	PVV (Freedom Party) (2006)	R			✗	✗	✗	✗
Spain	Podemos (2014)	L			✗	✓‡	✓	✓
Sweden	Sweden Democrats (1998)	R			✗	✗	✗‡	✗

Sources: Demoskop; TNS-Nipo; Metroscopia; Deutsche Bank; Ipsos MORI; Forsa; Electograph.com; Forsa; Politiko.dk; YouGov; European Parliament; party websites; press reports; *The Economist*

*Latest poll/election †Out of 751
‡Want to renegotiate terms §Will hold referendum

Europe's populist parties

Voting intentions, % of respondents

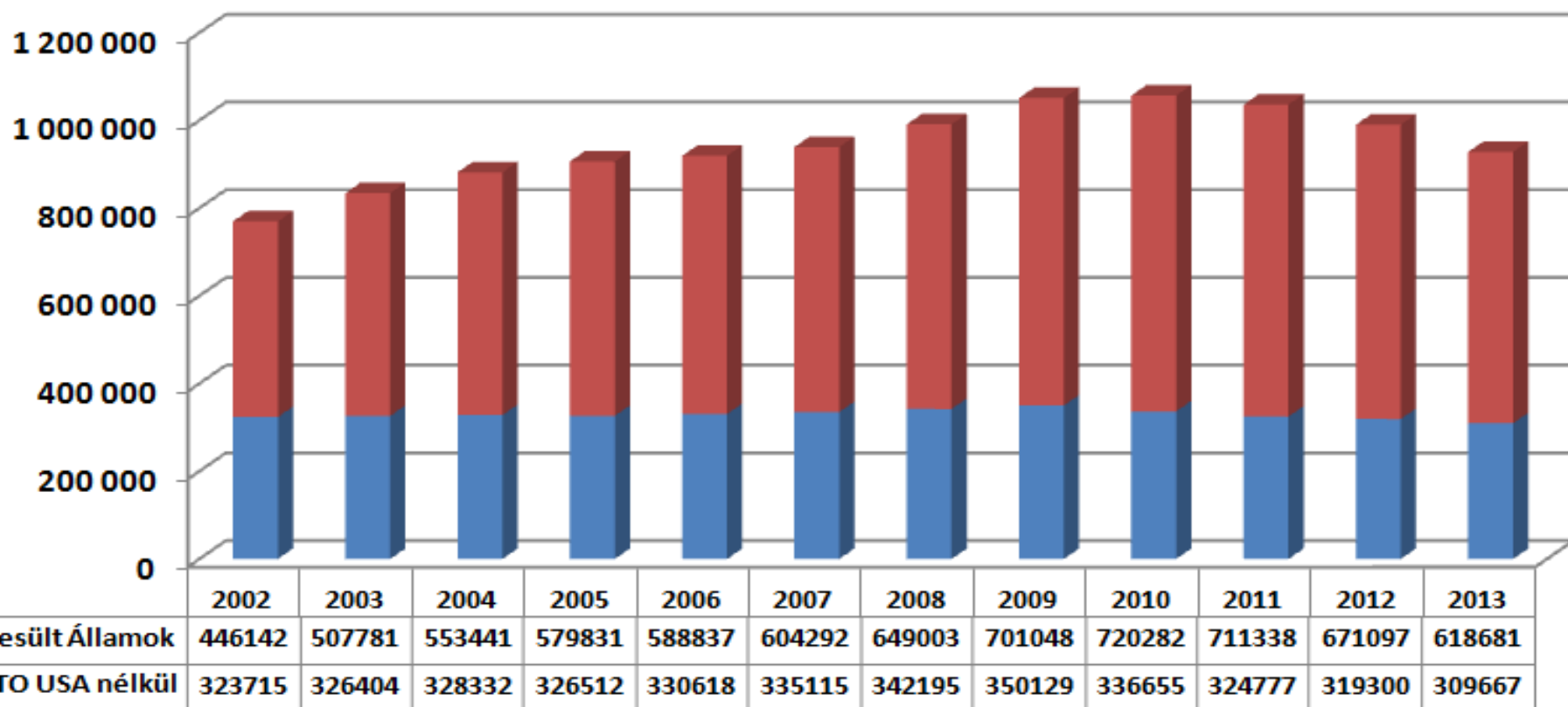

Sources: YouGov; TNS Sofres; Forsa; Metron Analysis; Ipsos; sondaggi politico elettorale.it; TNS-Nipo; Metroscopia; Demoskop; The Economist

A főbb szereplők stratégiai mozgástere: NATO

*Az Egyesült Államok és a NATO-tagállamok védelmi kiadásai
2011-es árfolyamon, millió dollárban (2002–2013)*

■ NATO USA nélkül ■ Egyesült Államok

Köszönöm a figyelmet!

Kérdések?